

ЯКІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖАХ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Дмитро Наглий,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0009-0004-1456-316X>,*

Анотація. Акцентовано увагу на питаннях забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх економістів для економічного розвитку країни; з'ясовано сутність поняття «якість освіти» та «якість професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти»; визначено основні нормативно-правові документи для забезпечення якісної професійної підготовки фахівців у економічних коледжах.

Ключові слова: якість освіти, професійна підготовка, нормативно-правове забезпечення професійної підготовки фахівців у коледжах.

QUALITY OF PROFESSIONAL TRAINING IN COLLEGES OF ECONOMICS: THE REGULATORY AND LEGAL ASPECT

Dmytro Nahlyi,

*Doctor of Philosophy degree candidate of the Institute of Vocational Education of the
National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. Attention is focused on the issues of ensuring quality professional training of future economists for the economic development of the country; the essence of the concepts of «quality of education» and «quality of professional training of specialists in institutions of professional higher education» is clarified; the main regulatory documents for ensuring quality professional training of specialists in professional training in colleges of economics are specified.

Keywords: quality of education, professional training, regulatory and legal support for professional training in colleges.

Сучасні державні процеси, спрямовані на розвиток усіх секторів економіки відповідно до «Плану відновлення України», потребують підвищення показників інтелектуального зростання населення та розвитку людського капіталу. Це уможлиблюється шляхом забезпечення у закладах професійної освіти (професійно (професійно-технічної) та фахової передвищої) якісної професійної підготовки майбутніх фахівців. Кризові явища у сучасному розвитку національної економіки значно видозмінюють характер взаємодії між суб'єктами ринку праці та надавачами освітніх послуг, акцентуючи увагу на забезпеченні якісної професійної підготовки майбутніх економістів, які здатні реалізовувати програми економічного розвитку країни, забезпечувати її інноваційне випереджальне зростання та євроінтеграцію, оптимально доцільно використовувати наявні ресурси, залучати інвестиції, досягати максимального результату у різних виробничих сферах господарської діяльності. Економічні знання та досвід працівників сучасних підприємств – це запорука їх конкурентоспроможності та успішного функціонування на національному та міжнародному ринку праці. У цьому контексті посилюється актуальність вивчення питання забезпечення якісної професійної

підготовки фахівців у економічних коледжах, що є важливим не лише у науковому чи педагогічному аспектах, а має вирішальне значення для досягнення добробуту суспільного життя у воєнний та післявоєнний періоди.

Розуміння сутності поняття «якість освіти» інтегрує стратегічні напрями розвитку національної системи освіти в контексті світових тенденцій та змін, суспільні ідеали освіченості та загальну мету освіти, що визначені в освітньому законодавстві. Закон України «Про освіту» (2017) надає правове закріплення сутності якості освіти як відповідності результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг. Якість освіти визначається через сукупність властивостей і характеристик освітнього процесу, які надають їм здатність задовольняти освітні потреби споживачів освітніх послуг (Кремень, Ред, 2021, с. 1120-1121). Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту» (2019), «якість фахової передвищої освіти» – відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам фахової передвищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, яка забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти.

На переконання науковців (А. Каленський та ін., 2020) якість підготовки фахівців визначається відповідністю знань, умінь, навичок, здобутих у закладі освіти, сформованістю професійно необхідних особистісних якостей вимогам сучасного виробництва, рівнем виробничих відносин і перспектив їхнього розвитку й залежить від: оптимального добору змісту; шляхів реалізації навчальних дисциплін (технології, методичної системи тощо); компетентності фахівців закладів освіти; розвитку особистісно-професійної спрямованості студентів у освітньому процесі закладу освіти. Якість професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти забезпечуються у контексті функціонування внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення її якості, а також системи забезпечення якості діяльності центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості фахової передвищої освіти.

Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості професійної підготовки фахівців у коледжах, окрім інших аспектів, передбачає: визначення і послідовне дотримання процедур розроблення освітньо-професійних програм, які забезпечують відповідність їх змісту стандартам фахової передвищої освіти (професійним стандартам – за наявності), декларованим цілям, урахування позицій заінтересованих сторін, чітке визначення кваліфікацій, що присуджуються та/або присвоюються, які мають бути узгоджені з Національною рамкою кваліфікацій. У цих процесах важливо дотримуватися вимог Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти (2020), Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти (2021), інших нормативно-правових актів у сфері фахової передвищої освіти. Відповідність процесу та результату професійної підготовки майбутніх фахівців меті, потребам і соціальним нормам (стандартам) освіти забезпечується шляхом реалізації у коледжах освітньо-професійних програм, що розробляються на основі стандартів фахової передвищої освіти за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр». Наприклад, Стандарт фахової передвищої освіти України для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» (галузь знань: 05 соціальні

та поведінкові науки; спеціальність: 051 економіка) (2021), спрямований на формування у майбутніх економістів інтегральної компетентності – здатності вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів економічної науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях. Нормативний зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання дає змогу оцінити якість навчання майбутніх економістів на різних стадіях професійної підготовки.

У процесі створення умов для практичного навчання майбутніх фахівців у економічних коледжах та з метою формування у них сучасних навичок майбутньої професійної діяльності варто керуватися Положеннями «Про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти» (2023), «Про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти» (2023) та ін. Таким чином, якість професійної підготовки фахівців у економічних коледжах забезпечується шляхом системного вдосконалення освітнього середовища, освітнього процесу, змісту результатів навчання та системи їх оцінювання відповідно до змін державної освітньої політики та вимог чинного законодавства у сфері освіти.

Список посилань

Верховна Рада України. (2019, Червень 6). *Про фахову передвищу освіту*. (№ 2745-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2745-19>

Каленський, А., Пащенко, Т., Мося, І., Ваніна, Н., & Калашнік, Н. (2020). Оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах: теорія, практика, перспективи. *Professional Pedagogics*, 2(21), 35-43. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.21.35-43>

Кремень, В. Г. (Ред.). (2021). *Енциклопедія освіти*. (2-ге вид. доповнене та перероблене). Юрінком Інтер

Міністерство освіти і науки України (2020, Липень 13). *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти*: наказ МОН України № 216. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0918729-20>

Міністерство освіти і науки України (2021, Липень 01). *Про затвердження Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти*: наказ МОН України № 749. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1608-21>

Міністерство освіти і науки України (2021, Червень 22). *Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 051 Економіка освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»*: наказ МОН України № 699. <https://osvita.ua/legislation/faxova-peredvyshha-osvita/85892/>

Міністерство освіти і науки України (2023, Квітень 13). *Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти*: наказ МОН України № 426. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0929-23#Text>

Міністерство освіти і науки України (2023, Травень 02). *Про затвердження Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти*: наказ МОН України № 510. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1055-23#Text>

План Відновлення України. Національні програми. *Відновлення України*: веб-сайт. <https://recovery.gov.ua>